

Министерство образования Республики Беларусь
Учреждение образования
«Белорусский государственный педагогический университет имени
Максима Танка»
Исторический факультет

**БЕЛОРУССКАЯ ГОСУДАРСТВЕННОСТЬ:
ИСТОКИ, СТАНОВЛЕНИЕ, РАЗВИТИЕ
(IX–XXI вв.)**

Материалы
Республиканской научно-теоретической конференции
Минск 29 июня 2017 г.

Минск
РИВШ
2017

УДК 323(476)(091)(082)

ББК 66.3(4Бел)я43

Б43

Рекомендовано

советом исторического факультета
УО «Белорусский государственный педагогический
университет имени Максима Танка»
(протокол № 10 от 24 мая 2017 г.)

Редакционная коллегия:

кандидат исторических наук доцент *А. В. Касович* (отв. ред.);
кандидат исторических наук доцент *С. П. Шупляк*;
кандидат исторических наук доцент *А. А. Корзюк*;
кандидат исторических наук доцент *А. Ф. Великий*

Рецензенты:

доктор исторических наук профессор *А. М. Лютый*;
доктор исторических наук профессор *И. В. Варивончик*

**Белорусская государственность: истоки, становление,
Б43 развитие (IX–XXI вв.)** : материалы Респ. науч.-теорет. конф.,
Минск, 29 июня 2017 г. / редкол.: А. В. Касович (отв. ред.)
[и др.]. – Минск : РИГШ, 2017. – 232 с.
ISBN 978-985-586-041-0.

В сборнике представлены актуальные материалы исследований,
посвященные проблемам белорусской государственности в истори-
ческом, социально-культурном и геополитическом аспектах.

Адресуетеся преподавателям, аспирантам и студентам вузов.

УДК 323(476)(091)(082)

ББК 66.3(4Бел)я43

ISBN 978-985-586-041-0

© Оформление. ГУО «Республиканский
институт высшей школы», 2017

ПЛОШЧА ФРАНЦІШКА БАГУШЭВІЧА Ў МАСКОЎСКИМ РАЁНЕ Г. МІНСКА

*Чарнавок Д.Ю., Федзюк Г.Ю., 1 курс, філалагічны факультэт, БДПУ, Мінск
наук. кір. – Рацько А.Ф., кандыдат гістарычных навук, дацэнт, БДПУ*

Кожны дзень людзі крочаць па вуліцах горада, не звяртаючы асаблівай увагі на іх назву. Тым болей, не задумваючыся пра асобучыя імя носіць вуліца. Падумаць пра гэта нас натхніла свята, якое прысвечана 40-годдзю Маскоўскага раёна г. Мінска. Маскоўскі раён быў заснаваны ў 1977 г. Сёння ён аб'ядноўвае 15 мікрараёнаў, пастаянна расце і развіваецца ў культурным і эканамічным плане.

Вуліцы Маскоўскага раёна прасякнуты духам гісторыі і дазваляюць акунуцца ў культуру нашай краіны. Таму многія з іх названы ў гонар выдатных пісьмennisкаў, такіх як К. Крапіва, К. Буйло, Я. Брыль, С. Есенін, М.Лермантаў...

Свайё гучнай назвай у цэнтральнай частцы Маскоўскага раёна прываблівае Плошча Францішка Багушэвіча. Плошча на перакрываццё вуліц Клары Цэткін, Нямігі і праекта Дзяржынскага з'явілася не так даўно і да 2001 г. была безыменнай [1]. Пагульваючыся каля вуліцы, можна адпачыць у Сэндайскім скверы, наведаць Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр, атрымаць асалоду ад прыгажосці суседніх вуліц, якіх таксама тояць цікавую гісторыю.

"Шмат было такіх народаў, што страцілі найперш сваю мову, так як той чалавек перад скананнем, катораму мову займае, пасля і зусім замерлі. Не пакідайце – ж мовы нашай беларускай, каб не умёрлі!" – з такімі словамі ўвайшоў у гісторыю Францішак Бенядзікт Казіміравіч Багушэвіч. За сваё даволі доўгае жыццё, 60 год, знамiты пісьмennisнік зведаў усякае. Ён нарадзіўся 21 сакавіка 1840 г. ў фальварку Свірчы Віленскага павета у сям'і збяднелага шляхціца [4, с. 67-69]. Менавіта сям'я адыграла вельмі важную ролю ў станаўленні асобы пісьмennisніка. Пераняўшы жыццёвую мудрасць бацькі, такіх як прастата і шчырасць, павага да людзей працы, цікавасць да традыцый культуры, імкненне да адукацыі, Францішак Багушэвіч пранёс іх праз усё жыццё і творчасць [2]. Пра гэта сведчыць не адна ўстанова адукацыі, якую ён скончыў: Віленская гімназія (1861 г.), фізіка-матэматычны факультэт Пецярбургскага ўніверсітэта (праз 2 месяцы быў выключаны за ўдзел у студэнцкіх хваляваннях).

У 1865 г. яму ўдалося паступіць у Мажэйскі юрыдычны ліцэй, пасля якога працаваў у судовых установах Украіны. Пры гэтым Ф. Багушэвіч аказваў дапамогу ў юрыдычных справах простым сялянскім людзям. І ў хуткім часе заслужыў ганаровае найменне – мужыцкі адвакат, абаронца сялян. Гэта яшчэ раз падкрэслівае яго ідэйныя перакананні ў нацыянальным адраджэнні [4, с. 67-68].

Ф. Багушэвіч сапраўды чалавек сваіх перакананняў, змагар, які хацеў палепшыць будучыню сваёй краіны. Ён атрымаў актыўны ўдзел у рэвалюцыйнай барацьбе (1863-1864 гг.): выступаў з тэрамавам перад сялянамі, удзельнічаў ва ўзброеных сутычках з царскімі войскамі. Паставіў на яго пры раненні дапамглі незнаёмыя сяляне. Уся сям'я Багушэвічаў прымала ўдзел у вызваленчай барацьбе: падтрымлівала яе ўдзельнічаў не толькі харчамі і вопраткай, але і грашыма. Пасля разгрому паўстання пачаліся рэпрэсіі. Яны не абмінулі і сям'ю Багушэвічаў: былі арыштаваны сястра Ганна, брат Апалінар і бацька, а Валяр'ян і Францішак вымушаны былі пакінуць Радзіву [2].

Менавіта ў 1880-я гады разгарнулася і творчая дзейнасць пісьмennisніка Ф. Багушэвіча: выступаў у літаратуры як паэт, празаік і публіцыст. Ён з'яўляецца першым нацыянальным паэтам Беларусі, заснавальнікам крытычнага рэалізму беларускай літаратуры. Першы зборнік вершаў "Дудка беларуская" быў надрукаваны ў 1891 г. у Кракаве пад псеўданімам Мацей Бурачок [4]. Ён паклаў пачатак "музычнай творчасці" пісьмennisніка. У гэты ж час, але ўжо пад псеўданімам "Сымон Рэўка з-пад Барысава" выйшаў яго зборнік "Смык беларускі". Два другія яго зборнікі "Беларуская скрыпачка" і "Беларускія расказы" не былі надрукаваны праз забарону царскай цензуры. Але яны распаўсюджваліся ў рукапісах і падабаліся народу за прайздзівасць і народнасць.

Асноўная тэма паэзіі Багушэвіча – жыццё беларускага сялянства. Паэт глыбока перажываў сацыяльную крyўду і абяздоленнасць народа. Барацьбе чалавека з цяжкім

становішчам таго часу прысвечаны адзін з лепшых вершаў Францішка Багушэвіча “Гора”. Шэраг вершаў пабудаваны на сацыяльных кантрастах. (“У судзе”, “Не цурайся”). Паэт-дэмакрат робіць галоўным героем сваіх вершаў чалавека працы, якім ён захапляецца. Селянін – герой жыцця, стваральнік усяго лепшага, увасабленне справядлівасці, маральнасці [6]. Народныя ідэалы Ф. Багушэвіча праяўляюцца і ў выкарыстанні фальклорных здабыткаў беларускага народа [5, с. 77].

Прайшло шмат часу, але нават гады не змаглі сцерці памяць пра таленавітага грамадскага і літаратурнага дзеяча нашай краіны. Плошча Францішка Багушэвіча раней была зусім непрыкметнай, такой жа прастай, як характар нацыянальнага паэта. Але, нягледзячы на яго сціпласць, ён быў выключнай асобай, якая змагалася за свабоду беларускага народа. І сёння менавіта на гэтай плошчы будзе стаяць станцыя метра. Яе аформіць у цёплых цялесных танах, якія, на думку архітэктараў, будуць асацыявацца з вобразам сельскай сядзібнай архітэктуры і часу, у які жыў Ф. Багушэвіч. На пярэдняй форме вырастуць светла-залацістыя калоны з выявай пшанічнага поля [3]. Асобай перамага нацыянальнага пісьмennіка Беларусі будуць ганарыцца і цікавіцца не толькі чыхары налай краіны, але і турысты...

Літаратура

1. БДГ Деловая Газета [Электронная крыніца]. – Рэжым доступу: <http://bdg.by/news/news.htm>. – Дата доступу: 06.03.2017.
2. Волкава, А. А. Жыццё і творчы шлях Францішка Багушэвіча [Электронная крыніца]. – Рэжым доступу: <http://www.school15.gomel.by>. – Дата доступу: 06.03.2017.
3. Минск-Новости [Электронная крыніца]. – Рэжым доступу: <http://minsknews.by>. – Дата доступу: 06.03.2017.
4. Сачанка, Б. І. Беларуская мова. Энцыклапедыя / Б. І. Сачанка, А. Я. Міхневіч. – Мінск : 1994. – 655 с.
5. Шаўлоўская, М. Ф. Беларуская літаратурная літаратура. Хрэстаматыя / М. Ф. Шаўлоўская. – Мінск : ТАА Юніпрэс, 2003. – 68 с.
6. Электронная энцыклапедыя [Электронная крыніца]. – Рэжым доступу: <http://slounik.org>. – Дата доступу: 06.03.2017.

УЛИЦА КАРПОВА В МОСКОВСКОМ РАЙОНЕ Г. МИНСКА

*Чернышова М.В., 1 курс, филологический факультет, БГПУ, Минск
науч. рук. – Ратко А.Ф., кандидат исторических наук, доцент, БГПУ*

В этом году с 40-летием отмечает Московский район города Минска. Московский район включает в себя почти 118 улиц, которые носят различные названия. Названия улицам давались не случайно. Они названы в честь государственных деятелей, героев войны, мастеров искусства. Многие из улиц названы в честь знаменитых литераторов, таких как К. Крапива, Я. Цетет, Ф. Богушевич, Я. Брилль и другие.

Моя Родина. Где бы я не проходила: возле обширных полей, где растут самые чудесные во всем мире цветы – голубоглазые васильки, подобные солнцу ромашки; возле тропинок лесов дремучих, где летом так много вкуснейших ягод; вдоль бесконечных рек и озер твоих, в которых так много разнообразных рыб; вдоль сельских улиц, там, где прошло мое детство – я всегда ощущаю Родину. А что может быть лучше, чем жить на земле родной? Пусть говорят тебе, моя любимая Родина, что у тебя много недостатков, пусть многие думают, что тебя вовсе не существует, но я знаю, что лучше тебя мне не отыскать страны в целом свете. Пусть ты не богата на полезные ископаемые, но у тебя есть то, что дороже этого: люди, которых ты вскормила, вспоила своими дарами, а после воспитала в них высокий национальный дух; люди, которые всегда придут на помощь к тебе в трудную минуту; люди, которые не побоятся отдать жизнь за тебя. Ты вырастила тысячи отважных воинов-патриотов, которые когда-то отвоевали тебя у немецко-фашистских захватчиков, не дали испоганить твоё великое имя; ты вырастила сотни писателей и поэтов, которые, как и я, искренне любили и любят тебя, которые посвящали тебе оды, романы, повести.